

En vägledning för exportörer av begagnade varor

Den här guiden innehåller information som kan vara bra att känna till om du tänker exportera begagnade varor från Sverige. Begagnade varor som innehåller ämnen som är förbjudna enligt lag får inte exporteras från Sverige och EU till utvecklingsländer. Det kan ibland vara svårt att avgöra om en begagnad vara är att se som avfall eller inte. Om det du tänkt exportera klassas som ett avfall kan transporten ses som en olaglig avfallstransport av tillsynsmyndigheter och tull.

Fotograf: Eva Gullqvist, Länsstyrelsen Västra Götalands Län

VIKTIG INFORMATION

Begagnade varor från industriländer har blivit alltmer eftersökta handelsvaror i vissa utvecklingsländer. Det har resulterat i ett stort flöde av föråldrad elektrisk och elektronisk utrustning (el-avfall) till vissa utvecklingsländer. En del av denna utrustning innehåller farliga ämnen som kan ge allvarliga konsekvenser på människors hälsa och miljö – särskilt när de blir avfall och/eller hanteras på olämpligt sätt. Därför är transporter av sådana varor strängt reglerade i Sverige och i Europeiska Unionen (EU). Innan du exporterar sådana varor är det därför viktigt att du är medveten om att

- det du transporterar kan klassas som avfall och därför behandlas som en olaglig avfallstransport av tillsynsmyndigheter eller tullen.

Begagnade varor som innehåller ämnen som är förbjudna enligt lag får inte exporteras från Sverige och EU till utvecklingsländer. Det kan ibland vara svårt att avgöra om en begagnad vara är att se som avfall eller inte. Den här vägledningen försöker hjälpa dig att göra rätt som exportör genom att lyfta fram några av de regler som ska följas när det gäller export av begagnade varor. Vägledningen ska ge stöd i att bedöma vilka typer av begagnade varor som är lämpliga att exportera. Den här broschyren riktar sig till alla som på något sätt är involverade i export av begagnade varor – privatpersoner, företag, organisationer och transportföretag.

AVFALL ELLER BEGAGNADE VAROR?

Den centrala frågan är: När klassas en begagnad produkt som avfall? För att avgöra det måste man undersöka produktens livshistoria från fall till fall. Dessutom finns det ett antal viktiga överväganden att ta hänsyn till.

VAD ÄR AVFALL?

Enligt kapitel 15, 1§ i miljöbalken (1998:808) definieras avfall som varje ämne eller föremål som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med. Överskottsmaterial från tjänsteindustri, tillverkningsindustri och behandlingsanläggningar etc. kan också anses vara avfall.

VAD ÄR EN OLAGLIG TRANSPORT AV AVFALL?

Enligt EG-förordningen 1013/2006 om transport av avfall är det som regel förbjudet att transportera avfall till utvecklingsländer. Det finns dock undantag om vissa villkor uppfylls. Kontakta Naturvårdsverket för mer information.

EG-förordningen 1013/2006 om transport av avfall som gäller i Sverige innehåller krav och åtgärder för att förhindra och upptäcka olagliga avfallstransporter. Detta har gjort att tullen och andra brottsbekämpande myndigheter i europeiska länder kunnat hindra flera transporter med begagnade varor från att lämna Europa. Innehållet betraktades som avfall och därför som olaglig avfallstransport enligt EG-förordningen 1013/2006.

Om en transport anses olaglig av ett transitland eller mottagarland ska den tas tillbaka till Sverige. Exportören ska bekosta återtagande av sändningen, inklusive transport, lagring och återvinning eller bortskaffande. Detta gäller även containrar eller fordon som hålls kvar eller stoppas i Sverige.

– Se därför till att du transporterar begagnade varor och inte avfall.

EXPORT AV BEGAGNADE VAROR

TÄNK PÅ FÖLJANDE OM DU SKA EXPORTERA BEGAGNADE VAROR FRÅN SVERIGE:

- Kopior av kvitton eller säljvital och/eller överlåtelse av äganderätt ska finnas tillgängligt
- Produkten måste fungera felfritt (dvs. föremålet måste vara utvärderat och testat)
- Det är ingen svårighet att sälja produkten
- Produkten innehåller inget ämne som är förbjudet enligt lag
- Produkten är inte för gammal (har jämförelsevis modern teknik).
- Produkten uppvisar inga yttre skavanker som är typiska för avfall
- Paketeringen skyddar tillräckligt under transport och i- och urlastning.

VAROR SOM INTE FÅR EXPORTERAS

BILDEXEMPEL MED NÅGRA ALLMÄNNA KÄNNETECKEN PÅ AVFALL

Om de begagnade varorna som ska exporteras uppvisar några av kännetecknen nedan kan transporten betraktas som olaglig.

ETT BEGAGNAT FÖREMÅL KAN BETRAKTAS SOM AVFALL OM

- det inte är komplett
- viktiga delar saknas:

Kassetthållaren saknas

Högtalarlocket saknas.

Dammsugare utan slang

Displaylocket saknas.

EN BEGAGNAD VARA
KLASSAS SOM AVFALL
OM

- den inte är komplett
– viktiga delar saknas,

eller

den ser allmänt sliten
eller skadad ut, vilket
försvårar försäljning

Defekt radiator.

Exportera inte utslitna däck.

Defekta högtryckstvättar.

Tänk efter! Exportera inte ett föremål som det inte finns användning för. Till exempel: Gasspisar används allmänt i Ghana. Om du då transporterar elektriska pisar till Ghana, ett land med höga el-priser, kan det vara samma sak som att skicka dit avfall. Med andra ord, det finns ingen marknad för elektriska pisar i Ghana.

- Det finns ingen marknad för det begagnade föremålet.

- Föremålet innehåller ett ämne som är förbjudet enligt lag (t.ex. CFC, haloner, PCB, asbets)

EG-förordningen 1005/2009 om ämnen som bryter ner ozonskiktet förbjuder export av produkter och utrustning som kan innehålla t.ex. CFC, HCFC, haloner.

Exportera inte utrustning som är märkt med följande koder: R11, R12, R13, R114, R22, R500, R502, R503, FR10 A

- Kylskåpet fungerar bra och ser nytt ut. Men kompressorn innehåller CFC. Det får därför inte exporteras. För säkerhets skull, exportera inte reservdelar till kylskåp eller frysar oavsett om de innehåller CFC eller inte.

Exportera inte kylskåp, luftkonditioneringsutrustning, frysar, kylväskor, brandsläckare eller någon annan produkt som kan innehålla eller är beroende av ozonnedbrytande ämnen som CFC (klorfluorkarboner) och haloner.

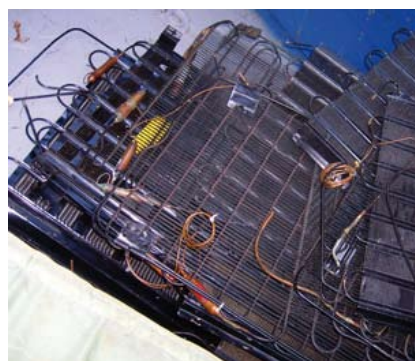
HUR KAN MAN VETA OM EN VARA INNEHÅLLER ETT OZONNEDBRYTANDE ÄMNE?

Produkter och utrustning som innehåller eller är beroende av ozonnedbrytande ämnen, vare sig de är klassade som avfall eller ej, får inte exporteras från EU-länder. Kylskåp eller frysar får inte exporteras från EU även om kylslingan med det ozonnedbrytande köldmediet har tömts på sitt innehåll. I detta sammanhang bör innehållet i isoleringsmaterialet också beaktas.

De flesta kylskåp och frysar är märkta med en "miljöklassningsplatta" - en metallplatta eller klisteretikett som finns antingen på bak- eller insidan av utrustningen eller på kompressorn. Se foto nedan. Före 1996 innehöll de flesta släckmedel, drivmedel och lösningsmedel CFC eller haloner. R12 anger till exempel förekomst av CFC.

Kylskåpskompressor märkt med R12

OBS: Exportera inte transformatorer som innehåller PCB-olja (polyklorinerade bifenyl).

- Produkten är avsedd för bortskaffande eller återvinning i stället för återanvändning.

Produkter som samlats in via insamlingsystem.

- Produkten är gammal och omodern.

Föråldrade elektriska symaskiner.

Omodern radio.

Exportera inte gamla kylskåp, TV-apparater, datorer, videoapparater, kassettspelare etc.

- Man måste tänka på RAM, kapacitet, typ av processor, hastighet och andra viktiga specifikationer för datorer innan man exporterar dem till affärsidkare, familjemedlemmar eller institutioner i utvecklingsländer.

Gamla datorer till exempel, har dåligt minne och är så långsamma att de i själva verket är oanvändbara och är då avfall. Datorskärmar innehåller en mängd giftiga ämnen.

Du måste också vara medveten om att många kunder i utvecklingsländer inte är intresserade av gammal eller omodern utrustning. Många av de här gamla produkterna är helt enkelt omöjliga att sälja. Ett mycket bra exempel på detta är övergången från videoapparater till DVD-spelare i en del utvecklingsländer.

Exportera inte gamla mobiltelefoner och/eller mobiltelefoner med dåliga batterier (kort livslängd).

De här dåliga eller kasserade batterierna bortskaffas ofta på felaktigt sätt. Batterier innehåller en rad metaller som är skadliga för människors hälsa och miljön.

- Osäkert om varan fortfarande är funktionsduglig

Undvik utrustning eller delar av utrustning som är avsedda för demontering (för reservdelar)

PAKETERING SOM SKYDDAR UNDER TRANSPORT

Emballera och packa dina varor som om de var nya. Otillräcklig paketering och slarvig packning godtas inte.

Följande godtas inte:

- Paketering som ska skydda från skador under transport, i- och urlastning är otillräcklig.

Lägg inte 2 eller 3 däck inuti ett däck

BEGAGNADE FORDON/UTTJÄNTA FORDON OCH RESERVDELAR

Den tid är förbi när nästan alla sorters bilar oavsett ålder, skick etc. kunde föras ut ur Europa. Att sända uttjänta fordon till utvecklingsländer är olagligt.

Allmänna kriterier för att skilja mellan begagnade fordon (eller bilreservdelar) och uttjänta fordon

- a) fordonets tekniska status (eller status på reservdelar t.ex. motorer, växellåda etc.)
- b) reparationskostnader
- c) förekomst eller avsaknad av vätskor eller farliga komponenter

EXPORT AV BEGAGNADE FORDON

Tänk på följande om du ska exportera begagnade fordon från Sverige:

- Registreringsbevis köpeavtal/kvitton ska finnas tillgängliga
- Fordonet uppfyller lagenliga krav för körning på allmän väg i Sverige
- Fordonets kaross är i stort sett fri från rost
- Fordonet har samtliga däck på plats
- Fordonets kaross har inga större skador
- Fordonet är inte fastsvetsat vid ett annat fordon
- Fordonet läcker inte
- Inga väsentliga delar av fordonet saknas eller är skadade. Fordonet ska ha bra motor och växellåda.

Läckage

Omfattande skador

- Det är förbjudet att hälla ut innehåll från motorer och bilbatterier i avlopp, vattensamlingar och på marken.

Omfattande rostskada/undermålig kaross.

Däck saknas.

EXPORT AV BILRESERVDELAR

Exportera inte reservdelar som är i så dåligt skick att de inte utan vidare kan återanvändas eller mycket snart blir avfall/farligt avfall. Bilmotorer får inte innehålla olja och även oljefilter måste avlägsnas.

Bilmotor som innehåller olja.

Exportera inte reservdelar som är skadade eller mycket rostiga (särskilt stötfångare och dörrar). Reservdelarna ska vara rena och utan läckage.

Läckage.

Skadad ljuddämpare.

Som du ser är det mycket stränga regler som gäller för export av begagnade varor från Sverige. I tveksamma fall bör du kontakta Naturvårdsverket.

Den här broschyren innehåller information från EU-Correspondents' Guidelines No.1, behöriga tillsynsmyndigheter för avfallstransporter och andra relevanta källor. Större delen av texten och bilderna i broschyren har hämtats från "A guide for exporters of used goods", 2516, publicerat av den norska myndigheten KLIF, 2009.

FÖR YTTERLIGARE INFORMATION BESÖK

- www.naturvardsverket.se/inutavfall
- www.naturvardsverket.se/exportbegagnadeee
- www.naturvardsverket.se/sv/Produkter-och-avfall/Ozonedbrytande-amnen/Export-av-kylmobler-och-andra-produkter/
- www.bipro.de/waste-events/
- www.ec.europa.eu/environment/waste/shipments/guidance.htm
- www.ec.europa.eu/environment/waste/shipments/index.htm
- www.umweltbundesamt.de/abfallwirtschaft-e/gav/index.htm
- www.umweltdaten.de/publikationen/fpdf-l/3933.pdf
- www.impeltps.eu